

DoedADdelo
(20230425)

Gwewyr a ddaeth i'th guro - wedi'r traw
Dewr yw trio, eto;
Dodi'r "pam?" a'r cam o'r co';
O'r golled, gwawr i gallio.

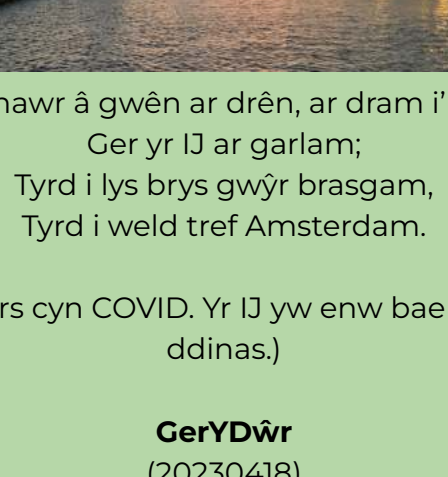
3-1
(20230424)

Yn berygl, poen i Boreham oedd y miloedd
Â'u Mullin, Cans trychlam
Taith llu i Gymru ar gam
I'w rhacso gan wŷr Wrecsam!

(Paul Mullin yn arwain Wrecsam yn ol i'r Gyng rhair Peldroed.)

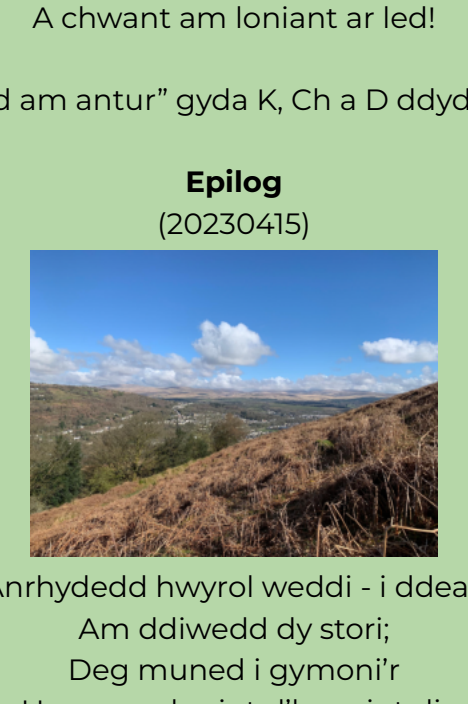
BB
(20230422)

Bri noeth cleber uniethog: *bric-a-brac*
O Brecon undonog!
Eglin gwlatgar gyda'r gog
O'r chwyn, BANAU BRYCHEINIOG.

(Darllen yr adwaith i erthygl gan Rhiannon Lucy Cosslet yn y Guardian.)

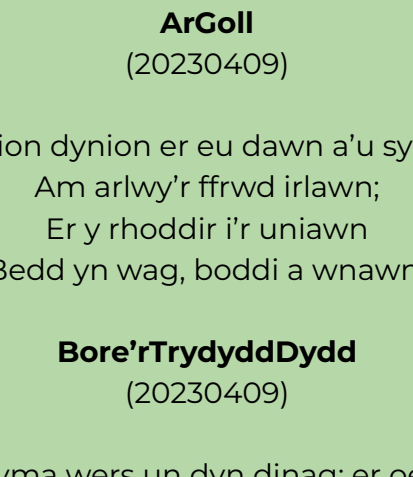
Oosterdok
(20230419)

Tyrd 'nawr â gwên ar drên, ar dram i'r hwyl
Ger yr lî ar garlam;
Tyrd i lys brys gwŷr brasgam,
Tyrd i llys tref Amsterdam.

(Yn Amsterdam am y tro cyntaf ers cyn COVID. Yr lî yw enw bae Amsterdam, sef y dŵr mawr yn y ddinas.)

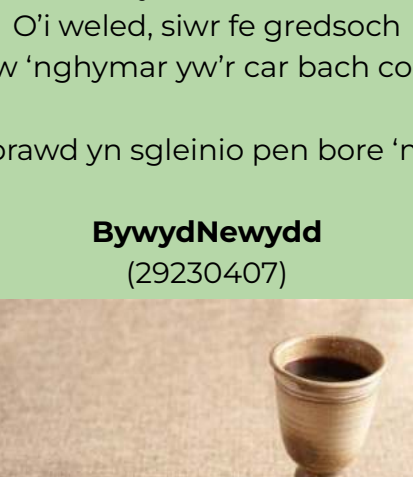
GerYDŵr
(20230418)

Ymryson gwirion y gored - a'n gwaedd
O "en garde" i'w glywed;
Rhull awch am greigiau'r llyched
A chwant am loniant ar led!

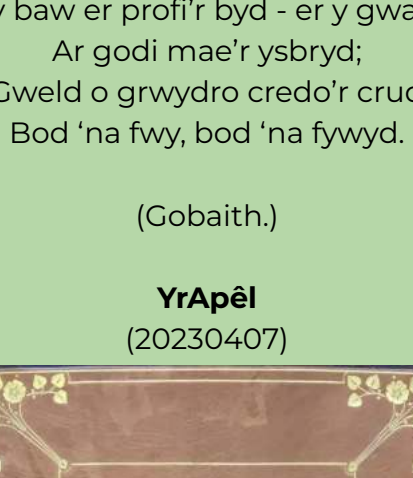
("Mynd am antur" gyda K, Ch a D ddydd Sul.)

Epilog
(20230415)

Anrhydedd hwyrol weddi - i ddeall
Am ddiwedd dy stori;
Deg muned i gymnoni'r
Hanes yw braint d'henaint di.

Cartrefle
(20230414)

Teimlaf naratif y llofo'n gori
'R un geiriau'n fy nghalon;
Hiraeth arwar llafar llon
Nefoedd ger y ddwy afon.

(Yng Nghwm Tawe, yn eistedd ger cylifliad y Tawe a'r Twrch, Culhwch ac Olwen yn cwrso o'm mlaen, a'r byd yn ei le.)

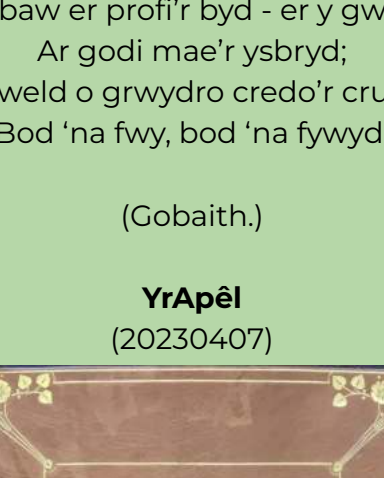
ArColl
(20230409)

Gwirion dynion er eu dawn a'u synwyr
Am arlwy'r ffrwd irlawn;
Ery rhoddir i'r unlaw'n
Bedd yn wag, boddi a wnawn!

Bore'rTrydyddBydd
(20230409)

Dyma wers un dyn dinag; er oeri
Drwy wendid ariandag,
Daw'r oen o'i boen beth bynag;
Bydd yn iawn, mae'r bedd yn wag.

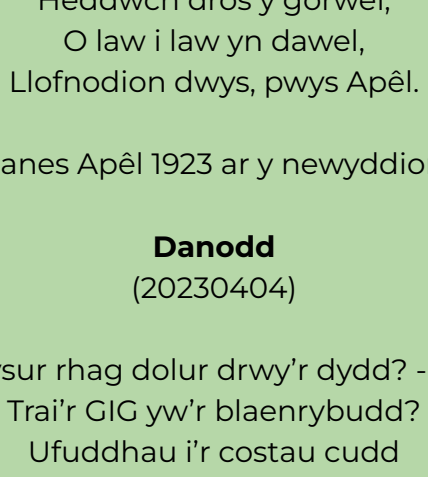
Fiesta!
(20230408)

Gwenog lais a'i gân a glywsoch - o'i liw,
Ei lewyrch a welsoch;
O'i weled, siwr fe gredsoch
Taw 'nghymar yw'r car bach coch.

(Y brawd yn sgleinio pen bore 'ma.)

BywydNewydd
(29230407)

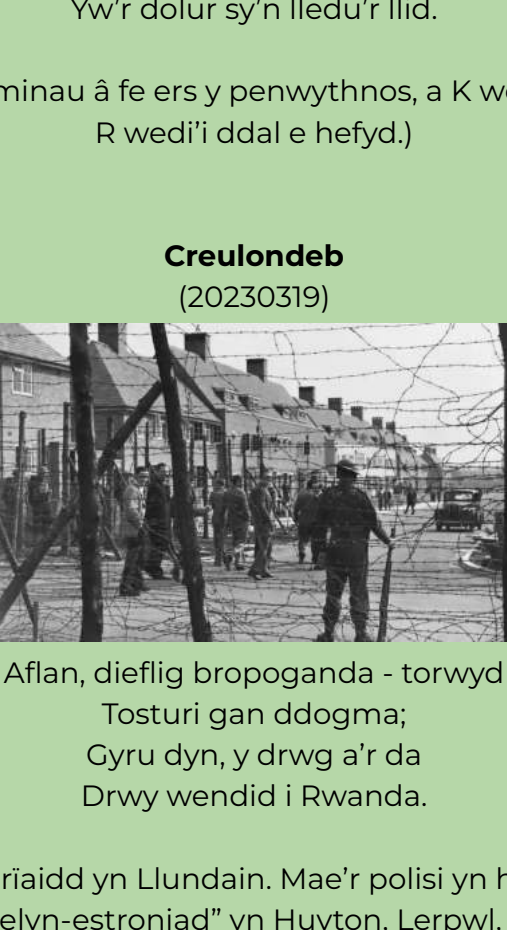
Bala hoen o fywyd blin ger traethau
Eisiau duwdod iesin;
Orig uwch o fara, gwin
A ffrydiau'r anghyffredin.

Rhad oleuad, haeliwia'r ogof
Ar agor, cymanfa
Wylo dwys y Bugail Fawr,
Olaf orig Calfaria.

Yn y baw er profi'r byd - er y gwawd,
Ar godi mae'r ysbryd;
Gweld o gwlydro credo'r crud
Bod 'na fwy, bod 'na fywyd.

(Gobaith.)

YrApêl
(20230407)

Dathlu sail bendithiol sêl i noddï'r
Heddwch dros y gorwel;
O law i law yn dawl,
Llofnodion dwys, pwys Apêl.

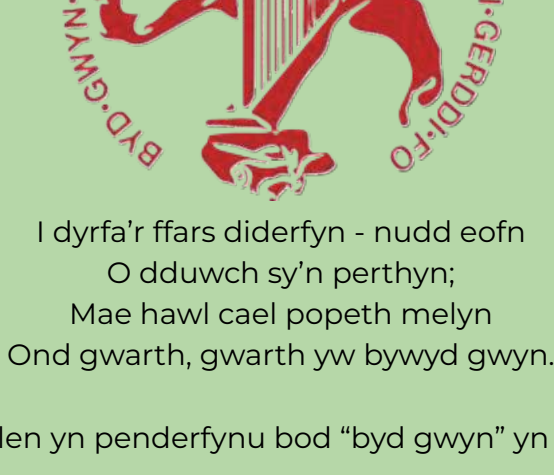
(Hanes Apêl 1923 ar y newyddion.)

Danodd
(20230404)

Daw cysur rhag dolur drwy'r dydd? - ai gwg
Trai'r GIG yw'r blaenrybudd?
Ufuddhau i'r costau cudd
'Di danto ffeindio deintydd!

(Anghytuno â gorfod talu am ddeintydd wedi talu Yswiriant Gwladol am oes, â deintydd Rhuthun yn gadael y GIG.)

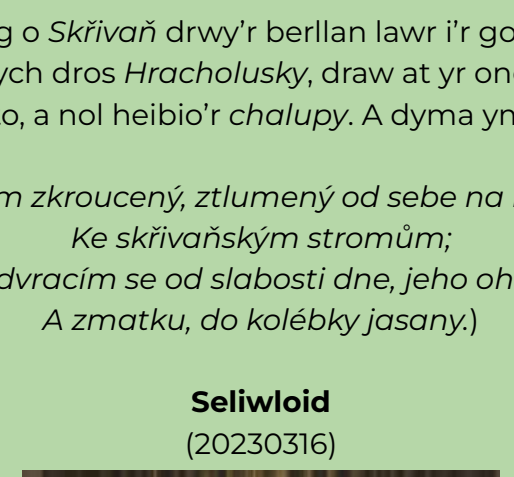
2-3
(20230403)

Yn y fantol, ffwtbol a ffydd - lluniaeth,
Llawenydd a chystudd
A nef y dioddefydd:
Caru Duw, maeddu Caerdydd!

(Y Swans yn maeddu Caerdydd am y pedwerydd tro yn olynol!)

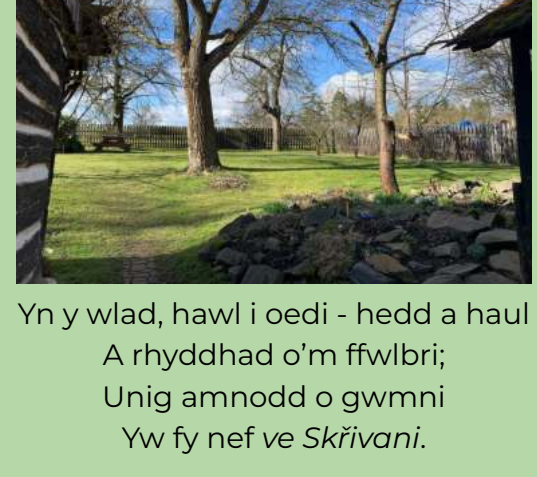
YrHenFfrind
(20230328)

Hirlwm, â'r peswch yn erlid y gwan
A'i gorff i gyfyngdidi;
A phail y cyfaill COVID
Yw'r dolur sy'n lledu'r lliid.

(Ï â'r feirws wythnos diwethaf, minau â fe ers y penwythnos, a K wedi cael prawf positif heddi'. E & R wedi'i ddal e hefyd.)

Creulondeb
(20230319)

Aflan, diefflig bropropaganda - torwyd
Tosturi gan ddogma;
Cyru dyn, y drwg a'r da
Dnwy wendid i Rwanda.

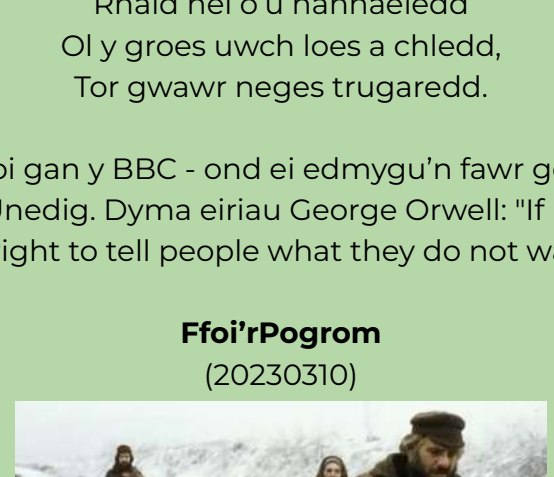
(Cywilydd ar y "llywodraeth" Doriaidd yn Llundain. Mae'r polisi yn hollol anfaddeuol. Dengys y llun gamp "gelyn-estroniad" yn Huyton, Lerpwl, yn 1940.)

le?Nage?
(20230318)

Cyfarfod â'r dyfodol yw dy chwant,
Ffyniant nid gorffennol;
Ond Phil, Phil paid bod yn ffôl
Meddai awen ymddeol!

(Lled-ymddeoliad yn agoshau!)

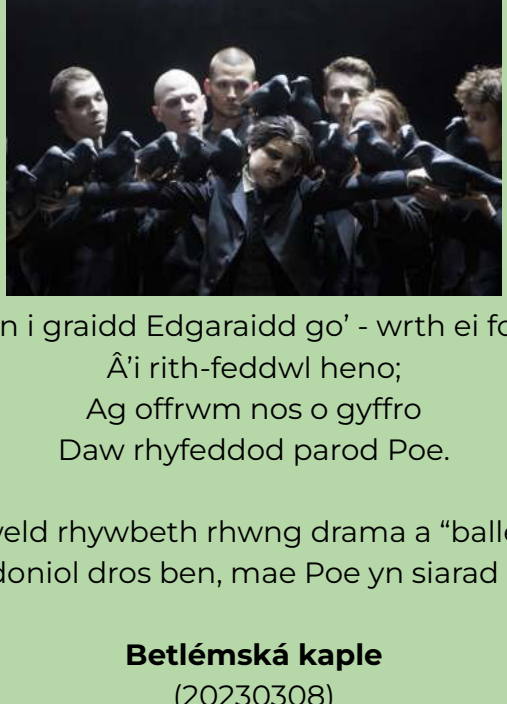
URybniika
(20230318)

Diifyrwrch pob diferyn - taweled
Dy alaw, fel emyn
Nef fy nef yn y fan hyn
O loydwid cwrliid corlyn.

(Yn eistedd ger pwll y pentref. Nefoedd.)

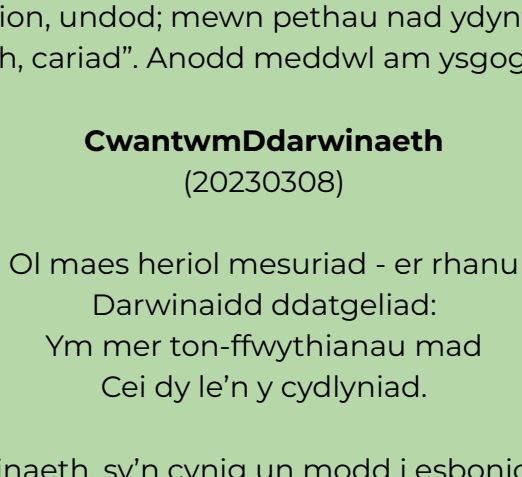
Gwynfyd?
(20230317)

I dyrfa'r ffars diderfyn - nudd eofn
I gdoewch sy'n perthyn;
Mae hawl cael popeth melyn
Ond gwarth, gwarth yw bywyd gwyn.

(Eisteddfod Llangollen yn penderfynu bod "byd gwyn" yn hiliol. Gwyn eu byd!)

Jasan
(20230317)

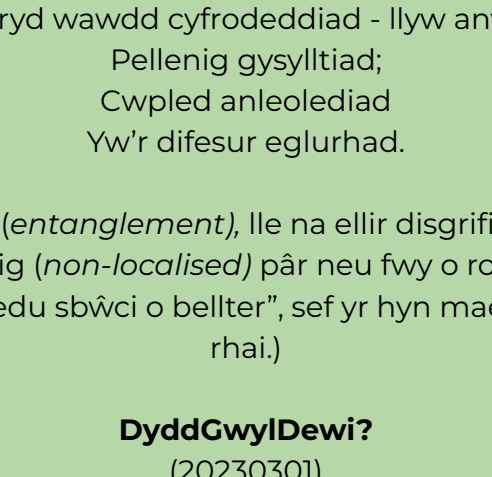

Mwydro wyf, un mud ar wahan am gam
I goed goger Skřiván;
Troi o ludd y dydd a'i dân
A'r drys, i grud yr *jasan*.

(Bore BENDIGEDIG, rhedeg o *Skřiván* drwy'r berllan lawr i'r goedwig a'r *potok*, draw drwy *Novosedly*, lan i'r fainc i edrych dros *Hračolusky*, draw at yr onen (yr *jasan*) a'r olygfa, lawr i *Valachov* a'r cwm eto, a nol heibio'r *chalupy*. A dyma ymdrech trosiad *česky*:

*Jsem zkroutcený, ztlumený od sebe na krok
Ke skřivánským stromům;
Odvracím se od slabosti dne, jeho ohně
A zmatku, do kolebky jasaný.*

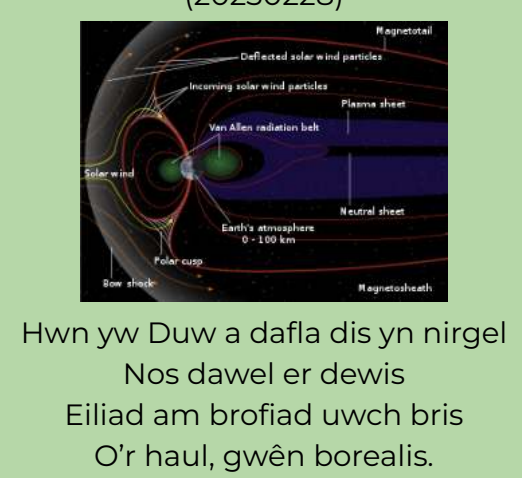
Seliwoid
(20230316)

Anabledd gwerin boblach - crescendo'r
Eco trugarocach;
Acre uwch brwydrau'r crachach:
Gwir wyneb oes ar sgrîn bach.

(Gwylio ffilmiau gwyth dibendraw gyda V. gyda'r nos yn y bwthyn.)

Pahoda
(20230315)

Yn y wlad, hawl i oedi - hedd â haul
A rhyddhad o'm ffwlbrî;
Unig amnodd o gwmni
Yw fy nef ve *Skřivani*.

(Diwrnod o wyliau yn y bwthyn yn *Skřiván*. Ystyr *pahoda* yw "bodlondeb" neu debyg.)

DalawnGary
(20230311-12)

Trawdd actau Toriaidd ddicter â ffawd
Ffoadur yn ofer;
Ond ffawd brawd yw eu breuder!
Cans 'nawr, cawr yw Lineker!

Ystyriwch, gwên tosturi yw tro dewr
Trydariad haelioni,
Haul gras diamheuol gri
Am y gwir, 'does amau "Gary"!

Cnafod cyfrwys a'u haffwysedd ffroenuchel,
Rhaid hel o'u hanhaeledd
Ol y groes uwch loes â chledd,
Tor gwawr neges trugaredd.

(Gary Lineker yn cael ei gosbi gan y BBC - ond ei edmygu'n fawr gen i - am ddweud yr hyn sy'n amlwg yn ol y Cenhedloedd Unedig. Dyma eiriau George Orwell: "If liberty means anything at all it means the right to tell people what they do not want to hear.")

Ffoi'rPogrom
(20230310)

Pech ffanaticaiddd ffaidd fol - a nos
Ashcenasim briol;
Dyma'r hewl â dim ar ol
Ond gormwyth tylwyth Topol.

(Erthygl yn y Guardian am arwyddocaeth y ffilm "Fiddler on the Roof" a chymeriad Tevye, chwaraewyd gan Topol, yn arbenig.)

Poe
(20230310)

Aw'n i graidd Edgaraidd go' - wrth ei fodd
Â'i rith-feddwil heno;
Ag offwrwm nos o gyffro
Daw rhyfeddod parod Poe.

(Mynd i theatr Nová Scéna i weld rhywbeth rhwng drama a "ballet" am waith Edgar Allan Poe. Mewn un rhan doniol dros ben, mae Poe yn siarad gyda'i "psyche".)

Betlémská kaple
(20230308)

Hafod o ddogma ofaidd - a berw
Bore amhsbydddaidd;
Os am ias teg ras yn graidd,
Dewised credo Hwsaidd.

(Ymweld â Chapel Bethlehem yn Prag lle bu Jan Hus yn gwasanaethu a phregethu fel protestant sy'n sylfaenol gwantymaidd eu natur, yn tueddu at arsylwadau ffiseg glasurol wrth i faint y system dyfu. Cyfrodeddiad (*entanglement*) a chydlyniaid cwantwm (*quantum coherence*) sy'n gyfrifol yn ol y gwybodysuol!)

CwantwmDdarwinaeth
(20230308)

Ol maes heriol mesuriad - er rhanu
Darwinaidd ddatgeliad;
Ym mer ton-ffwythianau mad
Cei dysy le'n y cydlyniaid.

(Darllen am gwantwn-Ddarwinaeth, sy'n cynig un modd i esbonio sut mae arsylwadau o system sy'n sylfaenol gwantymaidd eu natur, yn tueddu at arsylwadau ffiseg glasurol wrth i faint y system dyfu. Cyfrodeddiad (*entanglement*) a chydlyniaid cwantwm (*quantum coherence*) sy'n gyfrifol yn ol y gwybodysuol!)

EgniTywyll
(20230305)

Pa rwdlan, pa ddamcan, pa ddull - etyb
Y data sy'n ddistyll?
Cyfiawnhad gwead y gwyll
Hud heuad egni tywyll.

(Darllen erthygl wych ar *Medium* yn esbonio'r ddaeth gref dros fodolaeth egni tywyll (*dark energy*) sy'n honedig yn esbonio tua 75% o egni'r bydysawd. Ond nid oes modd ei weld na'i fesur yn uniongyrchol, sy'n gadael posibilrwydd bod modd newid y maths i esbonio'r un data heb angen egni tywyll.)

Sbwci
(20230304)

Cyfyrd wawdd cyfrodeddiad - llyw anwel
Pellenig gysylltiad;
Cwpled anleolediad
Yw'r difesur eglurhad.

(Darllen eto am gyfrodeddiad (*entanglement*), lle na ellir disgrifio cyflwr gronynau unigol, ond meddir disgrifio cyflwr anleoedig (*non-localised*) pâr neu fwy o ronynau. Einstein dywedodd nad oedd yn credu mewn "gweithredu sbwci o bellter", sef yr hyn mae cyfrodeddiad yn ei awgrymu i rhai.)

DyddGwylDewi?
(20230301)

Anoleithog pylog apêl yw drwg
Draig anela'n isel;
Ein hendid a'n gwrid yn gél
Â Dewl'n od o dawel.

(Dim baneri ar y styrd fawr, ond baneri newudd gartref.)

Gogleddwawl
(20230228)

Hwn yw Duw a dafia dis yn nirgel
Nos dawel er dewis
Eiliad am brofiad uwch bris
O'r haul, gwên borealis.

(Yng Nghaerhfrlyn dros nos, a gweld rhyw wawl i'r gogledd, ond anodd gwybod os taw'r gogleddwawl oedd. Llif o electronau a photonau o'r haul yn cael eu denu tuagat pegwn magnetiaidd gogledd y ddaear, yn taro i mewn i foleculau ocsigen a neitrogen, yn datgysylltu'r atomau a'u cynhyrfu a'u heioneiddio. Achosir y lliwiau nodweddiadol gan atomau ocsigen (gwyrdd ac orengeoch) a neitrogen (glas a choch) yn adenill electron, neu gan gyflyrau cynhyrfedig yn ymlacio.)

GweithredyddionAnghymudol
(20230226)

$$\Delta\chi\Delta\varphi\geq\frac{\hbar}{2}$$

Ffwrdaif o bendrapphendod Heisenberg
A swyn Bohr am wirfod;
O ddysg anhafaledd ôd
Wynebaf sail anwybod.

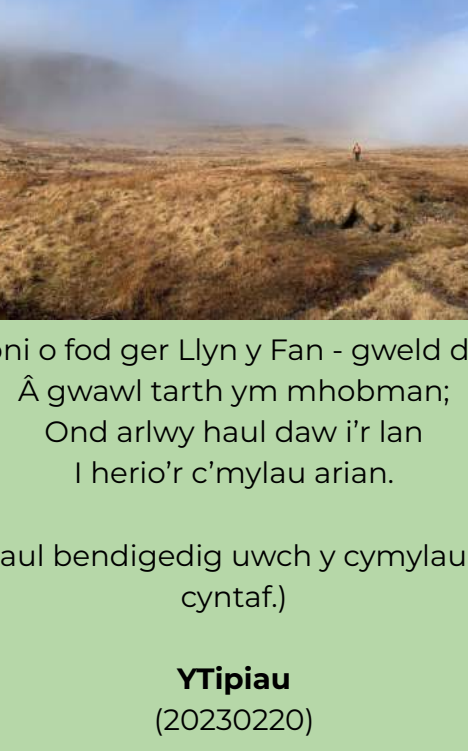
(Yr egwyddor anicrwydd, daw o'r ffaith nad yw gweithredyddion - fel lleoliad a momentwm, neu egni ac amser - yn cymudo â'i gilydd.)

Cysylltu
(20230225)

Ti 'di hwyl hel tudalen - arhoswn
I'r broses gael gorffen;
Ond poen, poen rhyw VPN
I ddiawl dilynfa'r ddolen!

(Helpu T. Erw Goch i gysylltu â TEAMS. Roedd trafferth gyda'r VPN.)

CathSchrödinger
(20230225)

Y sawl a wna arsylwad - daw i weld
Penodoldeb cread;
Fel lôn yw hwn, cyflawnhad
Chwala ôl uwch-leoliad.

(Canlyniad damcaniaeth cwantwm yw bod pawb a phopeth yn bodoli mewn uwch-leoliad (*superposition*) ansicr tan i rhyw *fod ymwybodol* wneud arsylwad. Golyga hyn y gallwn fod yn fyw ac yn farw ar yr un pryd. Cyn dloted yw deall dyn.)

LlynYFan
(20230221)

Lloni o fod ger Llyn y Fan - gweld dim
Â gwawl tarth ym mhobman;
Ond arlwy haul daw i'r lan
I herio'r c'mylau arian.

(Cerdded i Lyn y Fan gyda T, haul bendigedig uwch y cymylau, a gweld "enfys wen" am y tro cyntaf.)

YTipiau
(20230220)

Ar droed i'r postyn ochr draw ar fin
Yr afonog alaw;
Ar y cyd o'r byd drwy'r baw
I dystio'r pethau distaw.

(Cerdded gyda T ar hyd "y tipiau" - sef llwybr coediog ond lleidiog ger y Tawe erbyn hyn - at y "postyn ochr hyn a'r postyn ochr draw", wedi gwneud yr un wâc ganoedd o weithiau gyda dad a'r ci oesoedd maith yn oll!)

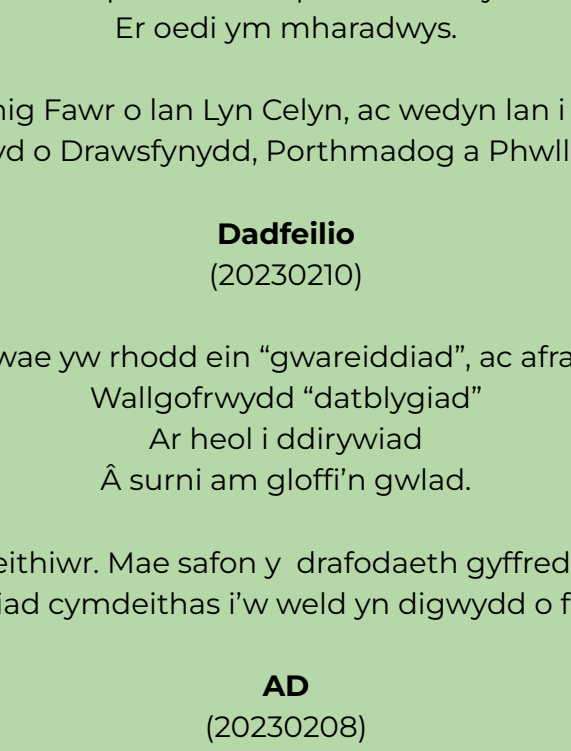
Cymharu
(20230219)

$$u_i^{n+1} = u_i^n - \Delta t \left[a^+ u_i^n + a^- u_i^{n+} \right]$$

Caf olau teg hafaliad a'i wiredd
Differol er dwad
I'r afael â chyfrifiad;
Nefoedd yw hwn o foddhad!

(Defnyddio canlyniadau cyflwr sefydlog i wirio cyfrifiad rhifiadol ansefydlog, a phopeth yn gweithio yn y pen draw!)

Llundain
(20230217)

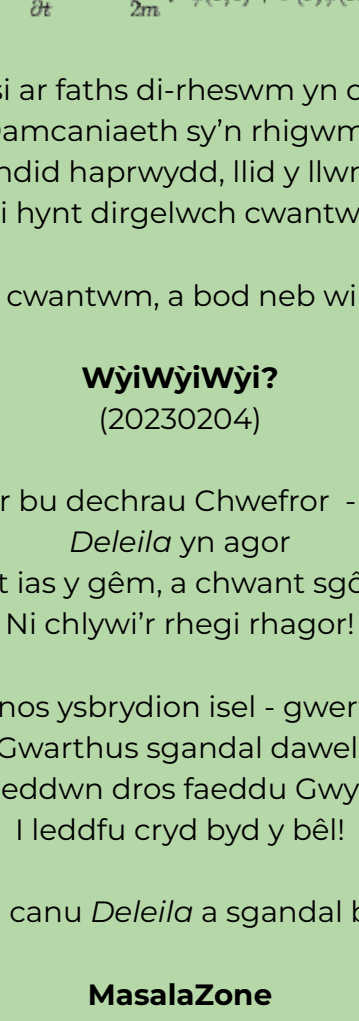

Testament i dalent dyn - tafodau
Â'u geiriau'n creu gworun
Dinas wiv'n llawn lliw a llun
A duwdeb dyfodadun.

Cronbil nywyd y llwyd eu llun - trachwant
A gwarient a gworun
Pair ysiad anghredadun,
Llwyfan sarug diffyg dyn.

(Mynd eto i'r Bigsmôc, a joio mwy nag arfer, mae'n debyg am fy mod i'n cymryd pethau ychydig yn fwy ar' deg! Ond mae ychydig ddiwrnodau yno'n ddigon!)

PenblwyddRhif2
(20230213)

Daw awr am ddathliad eirian er rhanu
Anrhegion y bychan;
Blywddyn mwy, dwy fydd Dyfan
Dirioned, gwyned ei gân!

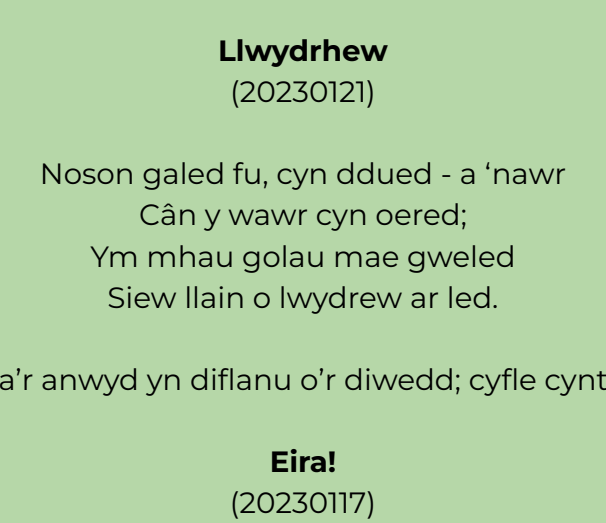
Gorthrwm
(20230212)

Tro hiraeth ger Tryweryn - aer bodd'i'n
Creu beddau drwy'r dyffryn;
Ol cawlach Capel Celyn:
Dwli'r lle a diawlio'r llyn.

(Mynd heibio'r gofeb 'ddoe â theimladau cymysg, Tirlun bendigedig, ond creithiau a sgil-effeithiau Tryweryn a Drawsfynydd, Porthmadog a Phyllheli.)

YrArenigFawr
(29230212)

Yn rhugl i Foel yr Eglwys a rhiniau'r
Arenig hyfrydlwys;
Cwpla ar ben copa mae'n cwys
Er oedi ym mharadwys.

(Cerdded 'da R. a T. i lyn Arenig Fawr o lan Lyn Celyn, ac wedyn lan i Foel Yr Eglwys, â golygfeydd hyfryd o Drawsfynydd, Porthmadog a Phyllheli.)

Dadfeilio
(20230210)

Gwae yw rhodd ein "gwareiddiad", ac afraid
Wallgofrwydd "datblygiad"
Ar heol i ddirywiad
Â surni am gloffi'n gwlad.

(J. yn gwylio *QuestionTime* neithiwr. Mae safon y drafoadaeth gyffredinol ym Mhrydain mor isel, fel petai bod dirywiad cymdeithas i'w weld yn digwydd o flaen ei llygaid.)

AD
(20230208)

$$\frac{\partial c}{\partial t} + \nabla \cdot (-D \nabla c + vc) = R$$

Modfeddau, eiliadau tryledol - rhediad
O ffrydiau llorfulod;
Creu cyfrif o lif di-lol
Yw medr y cyfaint meidrol.

(Datrys hafaliad llorfuldiant - trylediad, *sed advection-diffusion*, AD.)

AmrywiantAsymptotig
(20230207)

$$\hat{\theta}_N \rightarrow^d \mathcal{N}(\theta_0, \mathcal{I}_N(\theta_0)^{-1})$$

Ysgogiad dysg mathematig - arfer
Â therfan ganolig
Rhydd tebygoliaethol frig
At ateb asymptotig!

(Y ffordd i feintoli ansicrwydd o amcangyfrifon tebygoliaeth fwyaf, sef *maximum likelihood*, pan fod y sampl yn fawr!)

CaeaDyBenACHyfrifa!
(20230206)

$$\frac{\partial \psi(\mathbf{r},t)}{\partial t} = -\frac{\hbar^2}{2m} \nabla^2 \psi(\mathbf{r},t) + V(\mathbf{r})\psi(\mathbf{r},t)$$

Drysi ar faths di-rheswm yn cynal
Damcaniaeth sy'n rhigwm?
Endid haprwydd, llied y llwm:
Cei hynt dirgelwch cwantwm.

(Darllen eto am ddamcaniaeth cwantwm, a bod neb wir yn deall beth mae'n meddwl.)

WyíWyíWyí?
(20230204)

Un gwefr bu dechrau Chwefror - dal alaw
Deleila yn agor
At ias y gêm, a chwant sgôr:
Ni chlywi'r rhegi rhagor!

Ar hyd nos ysbrydion isel - gwerthoedd
Gwardthus scandal dawel;
Gwaeddw'n dros faeddu Gwyddel
I leddfu cryd byd y bêl!

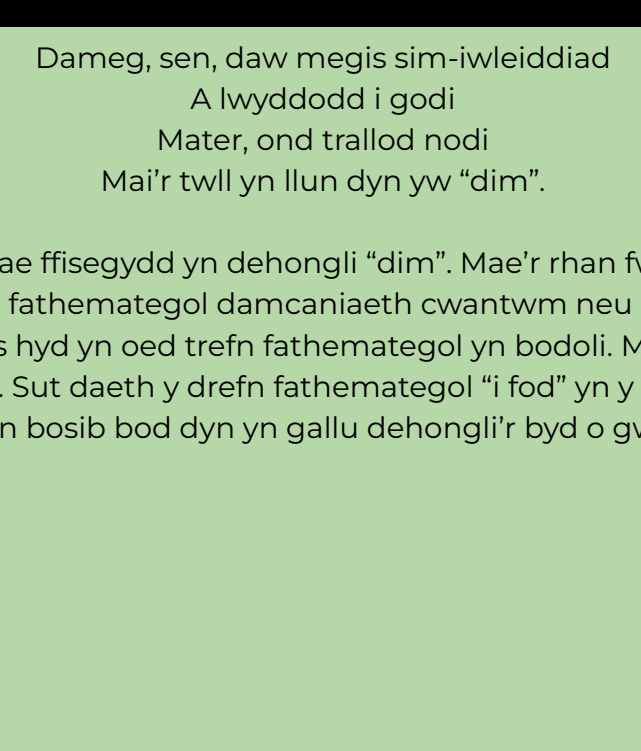
(Gwahardd canu *Deleila* a scandal bwlio ayyb.)

MasalaZone
(20230202)

Os mynd, da mynd am Indi-ans a hwyl
Masala amdanî!
Dihafaf blât o *thali*
Yn lawnder i d'wylder di!

(Wedi blino'n lân, ag awydd noson dawel, ond cytuno mynd 'da rhai o ffrindiau gwaith am gyri yn y *Masala Zone* yn *Covent Garden*, a joio! Yng Nghwm Tawe mae gwylder hefyd yn meddwl "chwant gwyl")

Avanti
(20230130)

Hud olwyniad sy'n atsein - ar wincad
O Runcorn yn gelwain;
Clud yw'r cwys hyd cledrau cain:
Handi serch mynd i Lundain!

(Mynd i Lundain ar y tren.)

Gardolbenmain
(20230129)

Nesáu 'rwyf at Nasareth - awr antur
I hwntw mewn penbleth!
Fel y dur, mor bur siwd beth
Â chanllaw i Fachynlleth!

(Mynd o Fenllech i gyngerdd côr ym Machynlleth. Mynd ar ffordd ddiethr o Gaernarfon i Borthmadog a Dolgellau. Diolch byth am satnaf!)

YDraffordd
(20230127)

Lledrith wrth droelli adre - chwildroad
Hafaliad a folech
Yn foddion, cyfartlyddech
Theorem chwaeth yr M6.

(Dod nol o Gaerhfrlyn.)

IaithYCESair
(20230122)

Hin hwyrnos a iaith y siwrne'n gân llog
O genllys Llangollen;
'Mhen ryw awr, tinc daw o'r De'n
Neges oer hen gyseren.

(Iaith y tywydd yn newid wrth fynd lawr i Gwm Tawe.)

LLwydrhew
(20230121)

Noson galed fu, cyn ddued - a 'nawr
Cân y wawr cyn oered;
Ym mhau gwylau mae gwleed
Siew llain o lwydrew ar led.

(Rhew'n galed neithiwr, a'r anwyd yn diflanu o'r diwedd; cyfle cyntaf i redeg ers pythefnos!)

Eira!
(20230117)

Ysblander, pleser y plu - fel seintwar,
Cwypm cynar cyn cwnu;
Gwyn ydyw byd 'di gânau,
Urddas dros y diflas, du.

Daw duwdod a dyddod'i'n y pluo
Gan nwyfo cynefin;
Daw'r eira wedi'r oeri'n
Wyrth trawsfurfiad, profiad prin.

(Eira dros nos, a mw y heddi.)

Apé!AmyPolyn!
(20230116)

Hwn bu'r bwrn un p'nawn Sadwrn sŷn - hawliodd
Gwialen ei nefyn;
Hynod gam mewn tywod gwyn:
Pa hawl oedd planu polyn?

(Danfon llun o ffrŷnt Aberystwyth at R. a hwnw'n achwyn bod 'na ryw bolyn fflag newydd yn ei ganoll)

Tŵsis
(2023015)

Aflafar oddefgarwch - dyma siom
Rhaid Sullo mewn salwch
Tru i drechu poerog drwch
Drwy'r nos, pos atal peswch!

(Anwyd yn dall!)

PwyAŴyr?
(20230114)

Dirifedi'r rhifiadol - mapio chwaeth
CMIP6 ar fantol
Gan ddilyn rhaid 'ffeiriaid ffol,
Suddwn hyd lwybr hinsoddol.

(Yn edrych ar effaith posib newid hinsawdd ar garwedd gwyntoedd a stormydd morol y dyfodol agos. O ran codi tymheredd y byd, mae'r stori'n glir. Ond o ran priodweddau stormydd, mae'r amrywiant a wellir rhwng modelau gwahanol, a'r amrywiant hap o fewn unrhyw fodel penodol, gymaint nad oes modd rhagweld dim byd bron ag unrhyw sicrwydd. CMIP6 ("si-mip-chwech") yw'r acronym ar gyfer y gehedlaeth newyddaf o fodelau atmosfferig, a morol-atmospheric a mwy weithiau sy'n cyhyrchu toreth o ddata! Defnyddir y term "llwybr" i dâynodi datblygiad y system ddaearol o dan amodau "scenario" â gorfodi hinsawdd penodol.)

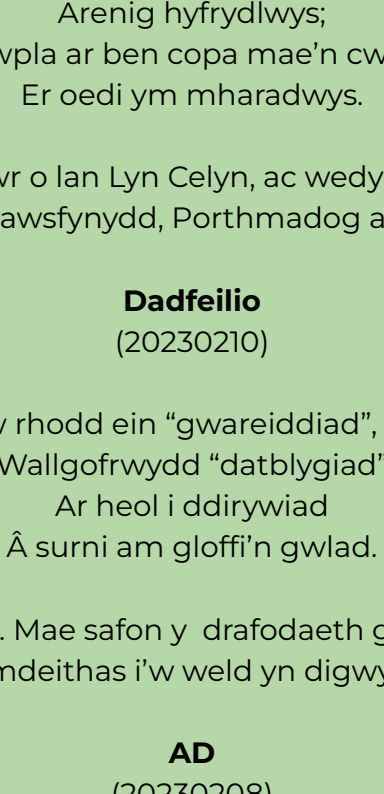
Llinach
(20230113)

Hynod argoel o'r dirgel - hen loffion
O gyrrion y gorwel;
Hanes hywyr Llansawel
Cofnod parod eu hapêl!

(Dod o hyd i dystiolaeth, o ddilyn ymchwil D&E, taw fy hen hen dadcu (Thomas J 1825-1881, wedi ei gladdu ar y Graig Arw / Pantteg) symudodd i Gwm Tawe o Lansawel, Sir Gâr, a sicrwydd taw hen x3 dadcu oedd Joseph J (1786-1854), cigydd yn Llansawel ar hyd ei oes. Awgryma hyn taw Daniel J (?-1794), y mae ei fedd hefyd o hyd i'w gweld yn Llansawel, oedd fy hen x4 dadcu, efallai!)

Diwlŷcs
(20230108)

Melyn eiff i'r dim yno - a diben
Mor llawen yw lliwio'r
Oriau tēr o'r llawr i'r to;
Dros y bont, dyrys beintio!

(Peintio ystafell ym Menllech, a malu cwpwrdd â drysau mawr gwyrdd ych a fi! A dal anwyd wrth D.)

YDoethion
(20230107)

Aur y nef mewn seren noeth, nos â moes
Thus a myr gwŷr hygoeth;
Cofw'n neges eu cyfoeth
Wrth dderbyn y tri dyn doeth.

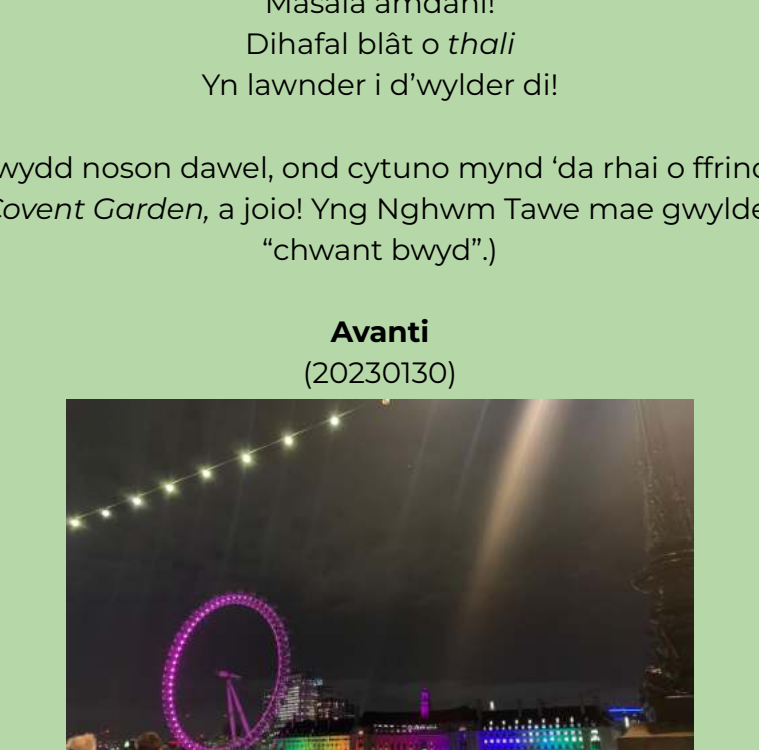
(Y gwŷr doeth yn ymweld ar y 6ed, yn ôl traddodiad.)

Wedi'rŴyl
(20230106)

Cilia awch cân y clychau - dyddiau prid
Oedi dyheadau;
Ol gwên a hwyl yn gwanhau
O lwydo'r goleuadau.

(Atgofion y Nadolig yn diflanu'n ara' deg.)

Dim?
(20230101)

Dameg, sen, daw megis sim-iwleddiad
A lwyddodd i godi
Mater, ond trallod nodi
Mai'r twll yn llun dyn yw "dim".

(Darllen erthygl ar sut mae ffisegydd yn dehongli "dim". Mae'r rhan fwyaf o ddehongliadau yn dibynu ar "fodolaeth" trefn fathemategol damcaniaeth cwantwm neu debyg. Ond y dim "pur" yw "dim Plato", lle nad oes hyd yn oed trefn fathemategol yn bodoli. Mae'r dim hwn tuhwnt i amgyffred y gwyddonydd. Sut daeth y drefn fathemategol "i fod" yn y lle cyntaf? A sut yn y byd y mae'n bosib bod dyn yn gallu dehongli'r byd o gwyb?)